

TIPŮ PRO LEPŠÍ FOTOGRAFIE

... naučte se lépe fotografovat

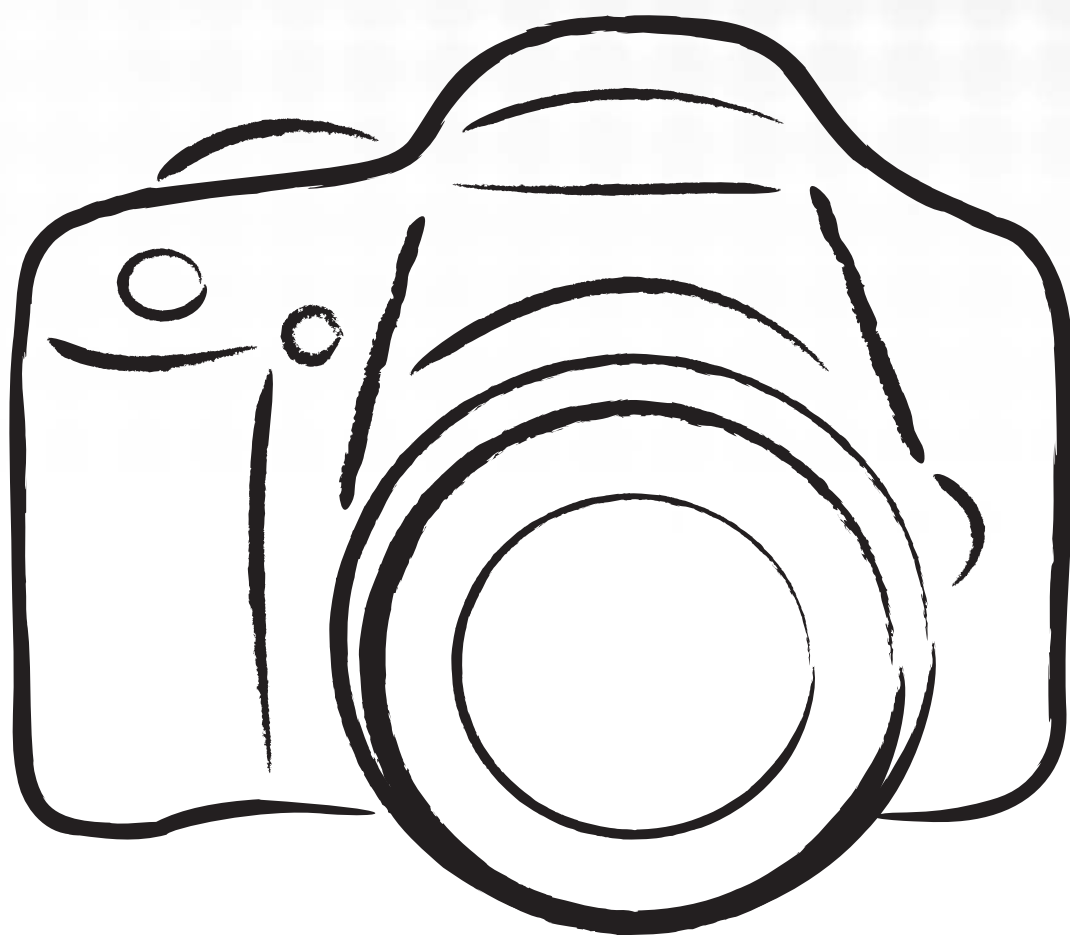
TOMÁŠ DOLEJŠÍ

OLYMPUS

Centrum FotoŠkoda

...více než čekáte

Váš specialista
na fotografickou techniku a příslušenství

Centrum FotoŠkoda, Palác Langhans, Vodičkova 37, Praha 1
otevírací doba: Po – Pá: 8.30 – 20.00, So: 10.00 – 18.00

www.fotoskoda.cz

101 tipů pro lepší fotografie

Úvod

Chcete-li se naučit něčemu novému a zlepšit kvalitu svých fotografií, pak je tato internetová kniha určena právě pro Vás. Díky ní se naučíte mít kvalitu svých fotografií více pod kontrolou a sami poznáte, že postupně přestáváte bezhlavě cvakat a začínáte doopravdy fotit.

Tato příručka je nedílnou součástí internetových stránek Fotorádce.cz.

Již od počátku vzniku pomáhal Fotorádce.cz začínajícím a pokročilým fotografům ovládnout umění fotografování. A v tomto duchu pokračuje i nadále tím, že vydává tuto jedinečnou publikaci, která je k dispozici zdarma.

Na vzniku této knihy se také podílely společnosti Olympus C&S a Centrum FotoŠkoda.

Celá tato příručka je zaměřena zcela na praxi a konkrétní postupy. Obsahuje 101 tipů, které bez výjimky obsahují praktické návody, jak nejlépe nafotit konkrétní situace, scény, výjevy... Tak například se dozvíte, jak nastavit fotoaparát při fotografování nočního města, naučíte se, jak používat polarizační filtr, jak fotit portréty, krajinu při západu slunce, atd.

Tato elektronická kniha je prakticky nabita radami a postřehy z praxe, které Vám pomohou zlepšit okamžitě kvalitu svých fotografií. Žádná nudná teorie, pouze osvědčená praxe!

Jak tuto knihu používat a číst

Tuto příručku není nutné číst od začátku do konce tak, jak je napsaná. Naopak vřele doporučuji nalistovat si téma, které Vás zajímá a v praxi ihned vyzkoušet nové postupy. Jednotlivé tipy na sebe sice často nějak navazují, ale v principu se každý tip věnuje tomu svému tématu.

Proto je výhodné si vždy nalistovat konkrétní téma, přečíst si zajímavé rady a co nejdříve je v praxi vyzkoušet. Jen tak si lze postupně zažít a zapamatovat velké množství rad a tipů, které jsou v této knize uvedeny.

1. Návod jako první krok

Přečtěte si návod ke svému fotoaparátu. Ano, bude to možná trochu nuda, ale přečtěte si alespoň jeho zkrácenou verzi. Díky tomu se trochu víc seznámíte se svým fotoaparátem.

Zjistíte například, že některá tlačítka poskytují daleko více funkcí, než bylo na první pohled zřejmé. Některé fotoaparáty navíc umožňují nastavení vlastní funkce na konkrétní tlačítko, což je také velmi užitečné. To vše ale bez prohlédnutí návodu často nelze vůbec zjistit.

2. Ovládání fotoaparátu

Naučte se **ovládat svůj fotoaparát**: seznámte se s jednotlivými tlačítky a zapamatujte si, k čemu slouží. Pokud váš fotoaparát umožňuje nastavit si na některé tlačítko uživatelskou funkci, využijte toho - nastavte si na uživatelské tlačítko to, co nejčastěji používáte (například změna rozlišení, citlivost ISO, makro, režim blesku,...). Tím, že se seznámíte s jednotlivými ovládacími prvky svého fotoaparátu, budete moci jednak rychleji fotit a navíc začnete využívat potenciál, který vám fotoaparát nabízí.

Není vůbec nutné používat veškeré funkce a možnosti, které fotoaparát nabízí. To ani často v praxi není možné. Je ale dobré si zažít ovládání těch tlačítek a funkcí, které v praxi nejvíc používáme.

3. Držení fotoaparátu

Naučte se správně **držet svůj fotoaparát** - to je totiž základ pro kvalitní fotografie. I malé kapesní kompakty je výhodné držet oběma rukama. Více o držení fotoaparátu naleznete v článku [Používáme digitální fotoaparát, 1. díl](#).

Dobré držení fotoaparátu například výrazně sníží riziko rozmazaných fotografií. A to za to určitě stojí.

4. Optický zoom

Začněte správně používat **optický zoom** objektivu svého fotoaparátu. Digitální zoom deaktivujte, ten zpravidla nepřináší dobré výsledky. Když fotografujete konkrétní motiv, přizoomujte si jej tak, aby byl na fotografii dostatečně výrazný.

Naopak fotografujete-li například krajinu nebo velkou budovu, použijte širokoúhlé nastavení objektivu. Mnoho dnešních fotoaparátů je vybaveno širokoúhlým objektivem, což se v praxi často velmi hodí.

Příklad z praxe: fotografujete-li svého kamaráda na výletě, použijte zoom (nebo své nohy) tak, aby bylo vidět, že fotíte kamaráda v krajině - a ne krajinu s miniaturním kamarádem. Používejte tedy zoom jako nástroj pro vhodnou kompozici - aby na snímku bylo to, co fotíte a ne nějaké rušivé okolí, které vůbec fotit nechcete.

5. Stabilizátor obrazu

Pokud má váš fotoaparát optický **stabilizátor obrazu**, aktivujte jej. Vždy je lepší mít jej aktivovaný stále, než muset myslet na to, kdy jej zapínat. Optický stabilizátor vám velmi pomůže tehdy, když fotíte v nedostatku světla. Dokáže totiž minimalizovat chvění vašich rukou, tudíž zmenšuje riziko rozmáznutých fotografií.

Je ale potřeba si uvědomit, že optický stabilizátor nepomůže při fotografování pohybu. Stabilizátor totiž nedokáže zmrazit pohyb jako takový, nýbrž pohyb sama sebe (když se fotografovi například klepou ruce).

Více o stabilizátoru obrazu se dozvíte v tomto článku: [Stabilizátor obrazu - marketingový klam nebo užitečné zařízení?](#)

6. Stabilizátor obrazu vypněte tehdy, když fotografujete ze stativu. Na stativu totiž může dojít k tomu, že stabilizátor oklame sám sebe a výsledkem bude mírně rozmazaná fotografie.

Navíc by docházelo ke zbytečnému plýtvání energie z akumulátoru.

7. Zoom zvyšuje riziko rozmazání

Když už je řeč o stabilizátoru obrazu, je dobré si něco říci i o rozmazaných fotografiích. Pamatujte, že čím větší zoom použijete, tím je **riziko rozmazaných fotografií** větší - to platí hlavně když fotíte v průměrném nebo nedostatečném osvětlení.

Je to stejné, jako když svítíte baterkou na vzdálenost 5m a potom 50m - na velkou vzdálenost se bude kužel světla daleko více klepat. Proto pokud fotografujete s velkým zoomem (např. 10x), snažte se fotoaparátem v průběhu mačkání spouště vůbec nepohybovat.

A pokud je šero nebo je expozice příliš dlouhá (zhruba 1/40 sec. a delší), je nejlepší použít fotografický stativ.

8. Jak fotit ve špatném osvětlení

Pokud fotíte v nedostatečném osvětlení a fotografie vychází rozmazané, uchopte fotoaparát oběma rukama, lokty přimkněte

k tělu a snažte se vůbec nepohybovat sebou ani fotoaparátem. Namáčkněte spoušť a s klidným výdechem ji velmi jemně domáčkněte. Snažte se s fotoaparátem při domáčkávání vůbec v prostoru nehýbat. Pak bude riziko rozmazaných snímků daleko menší. Tímto postupem totiž prakticky nahrazujete stativ.

Výše uvedený postup ale samozřejmě nelze použít tehdy, když jsou expoziční časy příliš dlouhé (desetiny sekundy). Poté je na čase použít stativ.

Nahoře je fotografie Měsíce se zapnutým stabilizátorem, dole bez stabilizátoru (teleobjektiv F=320mm, f/5.6, 1/50 sec.)

9. Na rozmazané snímky platí stativ

Fotografujete-li často v takových podmínkách, kde je málo světla a vaše fotky jsou rozmazané, zakupte **stativ**. Pro malý kompaktní fotoaparát postačí lehký levný stativ, který bude stát pár set korun.

Pokud se nechcete tahat se stativem, můžete si zakoupit velmi užitečný mini-stativ Joby Gorillapod, který lze uchytit třeba na strom. Recenzi tohoto úžasného stativu (typ original, který je nejmenší a tudíž vhodný pro nejmenší kompakty) naleznete v tomto článku: [Recenze Joby GorillaPod](#).

10. Jak se vyhnout rozmazaným fotkám

Snažte se vyvarovat rozmazaným fotografiím. Ty vznikají tehdy, když v průběhu expozice dojde k pohybu buď fotoaparátu nebo fotografovaného objektu (nebo obojího zároveň). Jak se rozmazaným snímkům vyhnout? Přečtěte si velmi užitečný článek, který pojednává o tom, jak se rozmazaným fotografiím vyhnout. Naleznete jej zde: [Jak se vyhnout rozmazaným fotografiím](#).

Stručně řečeno vznikají rozmazané fotografie proto, že při expozici došlo k nějakému pohybu a fotografovaný objekt se rozmáznul. Výše uvedený článek poskytuje návod, jak na to.

11. Jak na správné ostření

Aby byla fotografie kvalitní, měla by být správně zaostřená. A právě ostrost fotografií často trápí uživatele fotoaparátů. Vše se to točí kolem takzvaného **autofokusu** - to je zařízení, které pohybuje čočkami uvnitř objektivu a automaticky ostří. Toto zařízení ale není všemocné a hlavně není nijak

extrémně rychlé. Potřebuje čas na to, aby vyhodnotilo kontrast a správně zaostřilo.

Proto fotografujte tak, že nejprve do poloviny namáčkněte spoušť fotoaparátu a počkejte, až fotoaparát zaostří (buďto se rozsvítí ikonka nebo se něco zobrazí na displeji). To může zvláště v šeru a v horším světle trvat třeba i pár sekund. Poté bez dalších pohybů fotoaparátem domáčkněte spoušť naplno.

Praktická rada: spoušť domáčkávejte zlehka, uvolněně a snažte se při jejím domáčknutí vůbec nepohnout fotoaparátem. Pokud byste fotoaparátem pohnuli např. vpřed, posunuli byste rovinu zaostření a fotografie by nemusela být správně zaostřená.

Stativ Joby Gorillapod je skladný a praktický

12. Jak fotografovat pohyb

Fotografování pohybu velmi úzce souvisí s předchozí radou. Autofokus kompaktních fotoaparátů často nestačí na to, aby dokázal správně zaostřit velmi rychlý pohyb. Samozřejmě to záleží na konkrétní situaci, ale běží-li proti vám váš pes a je jen pár metrů od vás, potom autofokus s velkou pravděpodobností nezvládne danou situaci správně zaostřit.

Proto se snažte raději fotit takové situace, kdy je pohyb trochu pomalejší. Jenže to samozřejmě nelze vždy - proto je tu praktická rada.

Praktická rada: Fotíte-li rychlý pohyb, postupujte tak, že si fotoaparátem předostříte na místo, kde bude například váš pes probíhat. Mějte na toto místo namáčknutou spoušť a až bude pes vbíhat do onoho místa, domáčkněte spoušť. Případně použijte manuální ostření a předostřete si na požadovanou vzdálenost.

13. Jak podpořit autofokus ve tmě

Pokud fotografujete **ve špatném osvětlení**, bude autofokus pracovat výrazně pomaleji, než jindy. Je potřeba s tím počítat a přizpůsobit tomu styl fotografování. Rychlost ostření můžete zvýšit tím, že budete zaostřovat na něco, co je kontrastní vůči ostatnímu pozadí (stačí bodový zdroj světla).

Fotíte-li tedy například portrét ve špatně osvětleném interiéru, namířte fotoaparát na něco kontrastního, zaostřete namáčknutím spouště a potom namířte fotoaparát zpět na portrétovanou osobu. Základním a nutným

předpokladem samozřejmě je, že tento zdroj světla je od vás alespoň zhruba stejně vzdálený, jako fotografovaná osoba.

14. Naučte se efektivně fotit s bleskem

Naučte se správně a efektivně používat **interní blesk**. Každý digitální fotoaparát je dnes vybaven interním bleskem, který může výrazně pomoci v situacích, kdy je nedostatek světla. Bohužel ale každý blesk má omezený dosah (vestavěný většinou maximálně 10 metrů), a tak nemá vůbec žádný smysl používat blesk při fotografování na větší vzdálenosti. To byste si pouze zbytečně vybíjeli baterku (blesk má značnou spotřebu energie).

Blesk se na portréty často hodí, ale je potřeba jej používat s citem

Proto je lepší nepoužívat blesk v automatickém režimu a naopak používat blesk v režimu vynucený (bleskne vždy), vypnutý (nebleská vůbec), dlouhá závěrka (bleskne vždy a neovlivní to dobu závěrky). Vynucený blesk použijte tehdy, když fotíte na blízké vzdálenosti ve špatném světle (typicky interiéru). Blesk mějte naopak vypnutý vždy, když jej nepotřebujete (je dost světla, fotíte

na delší vzdálenosti). Blesk v režimu dlouhé závěrky (synchro) použijte tehdy, když chcete, aby pozadí za fotografovanou osobou nebylo zcela tmavé.

15. Blesk používejte jen někdy

Pamatujte, že **blesk** dokáže doslova zničit příjemnou světelnou atmosféru, kterou fotografujete. Například když budete fotit portrét u měkkého světla svíček a použijete blesk, bude veškerá příjemná atmosféra tatam. Blesk totiž emituje velmi silný záblesk světla, který přebije měkké osvětlení a nasvítí obličej tvrdým namodralým světlem, takže takový portrét nedopadne dobře.

Praktická rada: Blesk v režimu synchronizace na dlouhé závěrky (občas se značí Synchro nebo Slow) použijte tehdy, když chcete zachovat atmosféru okamžiku a zároveň si chcete scénu přisvítit bleskem. Více o interním blesku naleznete v tomto článku [Používáme digitální fotoaparát \(4. díl\)](#).

Jediným řešením je použít blesk v režimu synchronizace na dlouhou závěrku a pomocí kompenzace záblesku zmírnit jeho výkon na minimum. Pokud je i tak záblesk příliš silný, podržte pár centimetrů před bleskem pauzovací papír, který jeho světlo zmírní a změkčí; případně blesk zcela vypněte.

16. Používejte kompenzaci expozice

Zvykněte si používat **kompenzaci expozice** - to je funkce fotoaparátu, která vám umožňuje usměrňovat nastavení automatiky. Může se stát, že fotka je např. tmavší, než byste chtěli - potom použijte kompenzaci expozice do

plusu (např. o dva nebo tři kroky) a zkuste udělat fotku znovu.

Výsledný snímek by měl být světlejší, než ten původní. Platí to samozřejmě i naopak - kompenzací expozice do mínusu ztmavujete fotky. Kompenzaci expozice tedy použijte, pokud nejste spokojeni s tím, jak světlé/tmavé fotky produkuje automatika.

Pokud je snímek příliš tmavý (nahore), použijte kompenzaci expozice do kladných hodnot

17. Fotografujte i na scénické režimy

Pokud fotíte vyloženě na plnou automatiku, zkuste se skamarádit se **scénickými režimy** (Portrét, Krajina, Ohňostroj, Pláž a sníh,...). Fotoaparát sám o sobě je pouhý stroj a netuší, co právě fotíte. Proto se kvalita vašich fotek

může zlepšit, pokud fotoaparátu pomůžete tím, že budete používat příslušné scénické režimy. Díky tomu fotoaparát bude vědět, že fotíte například portrét svého dítěte a použije tudíž vhodné nastavení.

Většina dnešních digitálních fotoaparátů je vybavena celou řadou scénických režimů, takže jejich záběr by měl pokrýt veškeré běžné fotografování.

Novější fotoaparáty mají dokonce režim Inteligentní auto, ve kterém vyhodnocují scénu a nastavují vhodné scénické režimy. Více o scénických režimech naleznete v tomto zajímavém článku [Scénické režimy - jednoduchá cesta k lepším fotografiím](#).

18. Editační funkce ve fotoaparátu

Nekamarádíte se s počítačem a už vůbec se vám nechce fotky upravovat v počítači? Pak použijte **editační funkce** ve fotoaparátu - drtivá většina fotoaparátů nabízí možnost fotit

rovnou černobíle, sépiově a jinak zbarvené snímky.

Mnoho fotoaparátů umí některé barvy zvýraznit a jiné naopak potlačit, umí vyhladit pleť u portrétů a jiné další vymoženosti. Proto pokud jste kreativní a rádi byste své fotky oživilí a zároveň je nechcete upravovat v počítači, pak si otevřete návod ke svému fotoaparátu a seznamte se s možnostmi, které váš fotoaparát nabízí.

19. Jak zmírnit šum na fotografiích

Šum ve fotografiích je neduh, který často trápí fotografy. Projevuje se jako hrubé zrno, respektive kvůli redukci šumu mizí veškeré jemné detaily ve fotografiích. Abyste se zbavili šumu, naučte se používat ruční nastavení citlivosti ISO.

Nenechávejte nastavení citlivosti ISO na automatic, která s čistým svědomím nastaví ISO 1600 a netrápí ji, že fotografie ztratí kvůli

Například scénický režim krajina (vpravo) může dodat fotografiím na zajímavosti (vlevo běžný režim)

šumu na kvalitě. U kompaktních fotoaparátů použijte citlivosti o maximální hodnotě ISO 400. Větší hodnoty by totiž vedly k fotografiím s viditelným šumem.

Nižší použitá citlivost ISO ale povede k delším časům závěrky, což může znamenat rozmazané fotografie - co s tím? Viz další rada. Více o tématice digitálního šumu se dozvíte v tomto článku: [Používáme digitální fotoaparát, 5. díl.](#)

20. Nízká citlivost versus délka expozice

Dobrá rada: zapamatujte si pravidlo, že čím vyšší citlivost ISO nastavíte, tím bude snímač více reagovat na světlo, takže dojde ke zkrácení doby expozice. Jenže současně s tím se zvýší podíl šumu (a redukce šumu) na fotografiích.

Každá mince má dvě strany - stejné je to i s fotoaparátem. Pokud snížíte citlivost ISO na nižší hodnoty, dojde logicky k prodloužení časů závěrky (při neměnné hodnotě clonového čísla).

To může vést až k rozmazání fotografií vlivem příliš dlouhého expozičního času. Pokud máte pocit, že jsou vaše fotografie rozmazané, použijte stativ nebo jakoukoliv jinou pevnou podložku. Například kapotu auta, patník, popelnici, sedadlo motorky, zábradlí, atd.

21. Používejte přiměřené rozlišení

Dnešní digitální fotoaparáty mívají snímače s opravdu vysokým rozlišením, což v praxi často ani není vůbec potřeba. Pokud fotíte fotky s tím, že z nich budete tisknout papírové snímky o rozměru 10x15 nebo 13x18cm, tak stačí nastavit rozlišení 3 až 5Mpix.

Větší rozlišení zbytečně zabírá víc místa na kartě (i v počítači), takže se často vyplatí nefotit na maximální třeba 14Mpix rozlišení, ale na nižší (např. 6Mpix).

Pokud se chcete dozvědět něco o tom, jaký je vztah mezi rozlišením a velikostí tisku, přečtěte si článek [Jak je to s rozlišením digitálního fotoaparátu a velikostí tisknutých fotografií.](#)

22. Fot'te na optimální kompresi JPEG

Většina digitálních fotoaparátů umožňuje nastavit **kvalitu komprese JPEG** (Fine, Normal a podobně). Tato míra komprese udává, jak bude snímek detailní a jak moc velký datový objem bude fotografie zabírat na kartě (následně v počítači). Takže pokud chcete nafotit na kartu co nejvíce snímků při zachování rozlišení, zvětšete míru komprese (např. z Fine na Normal).

Ve fotografiích sice mírně ubudou detaily, ale to nebude téměř viditelné. Naopak datový objem bude třeba i poloviční. Nastavením komprese tedy lze zvětšit počet snímků, které se na kartu vejdou, aniž by bylo nutné zmenšovat rozlišení (velikost) fotografií.

To v praxi znamená, že fotografie budou rozměrově stále stejně velké a bude možné z nich tisknout stále stejně velké výtisky, ale na kartu se jich vejde daleko víc.

23. Na rychlé akce je sekvenční snímání

Fotíte-li nějaký důležitý moment, který trvá jen krátký okamžik, použijte **sekvenční snímání**. To je režim, ve kterém fotoaparát dokáže zaznamenávat snímky rychleji za sebou, než v běžném režimu.

Mnoho fotoaparátů umí snímat i ve vysokorychlostním sekvenčním snímání, např. rychlostí 10 snímků za sekundu, ovšem při omezeném rozlišení. Na běžné výtisky 10x15cm ale často stačí i toto omezené rozlišení.

24. Při focení detailů ostřete opatrně

Pokud rádi a často fotografujete detaily (makro), potom věnujte značnou pozornost správnému ostření při fotografování. Pokud nepoužíváte stativ, dejte velký pozor na to, abyste po namáčknutí spouště již nepohybovali fotoaparátem.

Při namáčknutí spouště fotoaparát správně zaostří a pokud byste jím pohnuli například třeba jen o centimetr vpřed, byla by výsledná fotografie nesprávně zaostřená (protože s posunem fotoaparátu by se posunula i rovina zaostření).

25. Nebojte se polomanuálních režimů

Máte-li fotoaparát s polomanuálními režimy, naučte se je používat. Jedná se o režimy nazvané Priorita clony a Priorita závěrky. Říká se jim polomanuální proto, že vy jako uživatel nastavujete dle svého vlastního uvážení clonové číslo (priorita clony) nebo čas závěrky (priorita závěrky) a automatika za vás vše ostatní nastaví sama. Je to dobré proto, že máte tvorbu a vzhled svých fotografií daleko více pod kontrolou, než když fotíte na úplnou automatiku.

Při fotografování detailů se často pracuje s velmi malou hloubkou ostrosti

26. Jak fotit na polomanuální režimy

Pronikněte do tajů polomanuálních a manuálních režimů - světlost/tmavost každé

fotografie je ovlivněna třemi základními parametry: clonové číslo, délka závěrky (tzv. expozice) a citlivost ISO. Všechny tyto tři nastavení fotoaparátu ovlivňují, jak bude snímek světlý nebo tmavý, a to následovně:

a) **Clonové číslo** ovlivňuje, jak velkým otvorem bude v objektivu proudit světlo na snímáči. Čím větší použijeme clonové číslo, tím je otvor uvnitř objektivu menší, tím na snímáči proudí méně světla a tím je fotografie tmavší. Clonové číslo se uvádí v hodnotách, jako například 2.8, 5.6, 8, 11, atd. Čím větší clonové číslo, tím menší otvor vytváří clona uvnitř objektivu.

b) **Čas závěrky** určuje, jak dlouho bude pro každou fotografii proudit na snímáči světlo. Čím kratší je čas závěrky (expozice), tím kratší dobu proudí na snímáči světlo a tím je fotografie tmavší. Čas závěrky se uvádí v hodnotách, jako např. 1/30, 1/125, 1/100 sekundy nebo i třeba 15 sekund. Logicky čím kratší čas závěrky, tím kratší dobu proudí na snímáči světlo (1/125 je kratší, než 1/30).

c) **Citlivost ISO** určuje, jak moc je snímáči citlivý na světlo. Čím nižší je citlivost ISO, tím méně je snímáči citlivý na světlo a tím je fotografie tmavší. Citlivost ISO je prakticky ekvivalentem k citlivosti filmů.

27. Polomanuální režimy v praxi

Jedná se tak o tři základní a jediné proměnné, které ovlivňují, jak budou fotografie světlé/tmavé. V praxi je lze mezi sebou různě kombinovat a dosáhnout prakticky podobných nebo zcela stejných výsledků.

Pokud chcete zkusit nějaký polomanuální režim, tak vám k tomu stačí naučit se, jak výše uvedené tři parametry ovlivňují světlost/tmavost fotografií a to je vše.

28. Jak funguje režim prioritava závěrky

Režim **prioritava závěrky** (bývá značený S, Tv a podobně) funguje tak, že vy jako uživatel si zvolíte délku závěrky (čas expozice) a automatika fotoaparátu za vás doplní vhodnou hodnotu clonového čísla. Citlivost ISO uvažujeme, že máte manuálně nastavenou např. na hodnotu ISO 200.

Celá tematika výše tří uvedených základních parametrů se podobá opalování se na sluníčku. Ideální vzhled fotografie lze přirovnat k ideálnímu opálení pokožky. Doba závěrky pak odpovídá době slunění, clonové číslo odpovídá faktoru opalovacího krému (čím vyšší faktor, tím bude méně pronikat světla) a citlivost ISO odpovídá citlivosti pokožky na světlo. Stejně jako u fotografie, tak i v tomto přirovnání lze použít různé kombinace tří parametrů k dosažení stejného výsledku.

Pokud budete mířit fotoaparátem na světelně stálou scénu a budete prodlužovat čas expozice např. z 1/125sec. na 1/30sec., automatika bude doplňovat vyšší clonová čísla např. z f/2.8 na f/5.6. Tj. ať nastavíte čas expozice jakýkoliv, fotografie by měla být dobře exponovaná (jsou tam ale jistá omezení).

29. Kdy použít režim prioritava závěrky

Režim **prioritava závěrky** proto použijte tehdy, když chcete například **zmrazit pohyb** (viz přirovnání výše - chcete se slunit velmi krátkou dobu prakticky bez krému s ochranným faktorem). 1/300 sekundy zmrazí pohyb na

fotografii daleko více, než například 1/30 sekundy.

Také použijte prioritu závěrky tehdy, když chcete záměrně fotit na s dlouhými časy expozice (chcete se dlouho slunit s krémem o vysokém ochranném faktoru). V tomto režimu tedy máte dobu expozice plně pod kontrolou. Dlouhého času expozice je často potřeba dosáhnout při fotografování tekoucí vody kvůli efektu rozmazání pohybu.

30. Jak funguje režim priorita clony

Režim **priority clony** (bývá značený A, Av a podobně) je velmi užitečný režim - funguje tak, že vy jako uživatel si zvolíte clonové číslo (např. f/2.8) a automatika fotoaparátu za vás doplní vhodnou dobu závěrky (čas expozice). Citlivost ISO uvažujme, že máte manuálně nastavenou např. na hodnotu ISO 200.

Vyzkoušejte si to sami - namiřte fotoaparát na nějaký světelně stálý motiv a měňte v režimu "Priorita clony" clonové číslo a sledujte, jak automatika přizpůsobuje nastavené cloně délku závěrky (čas expozice).

Budete-li clonové číslo zvyšovat např. z f/2.8 na f/5.6, potom bude automatika prodlužovat

čas expozice např. z 1/125 sec. na 1/30sec. Tj. ať nastavíte jakékoliv clonové číslo, fotografie by měla být dobře exponovaná (jsou tam ale opět jistá omezení).

31. Kdy použít režim priorita clony

Režim priority clony použijte tehdy, když chcete ovlivňovat takzvanou **hloubku ostrosti**. To v praxi znamená, jak velké je rozmezí, ve kterém je ve směru od fotografa vpřed vše ostré. Fotografujete-li portrét, použijte nízká clonová čísla (např. f/2.8 nebo i nižší, pokud je to možné).

Díky tomu bude pozadí fotografované osoby pěkně rozostřené a portrét bude vypadat dobře. Naopak fotíte-li krajinu, použijte vysoké clonové číslo (např. f/8). Díky tomu bude krajina v celém záběru pěkně ostrá.

32. Clona mění hloubku ostrosti

Čím **vyšší** clonové číslo použijete, tím je hloubka ostrosti vyšší. Naopak čím **nižší** clonové číslo nastavíte, tím je hloubka ostrosti menší. Více o hloubce ostrosti se dozvíte ve velmi užitečném článku: [Pracujeme s hloubkou ostrosti](#).

Vlevo zcela otevřená clona (propustí více světla), vpravo clona přicloněná na hodnotu f/8

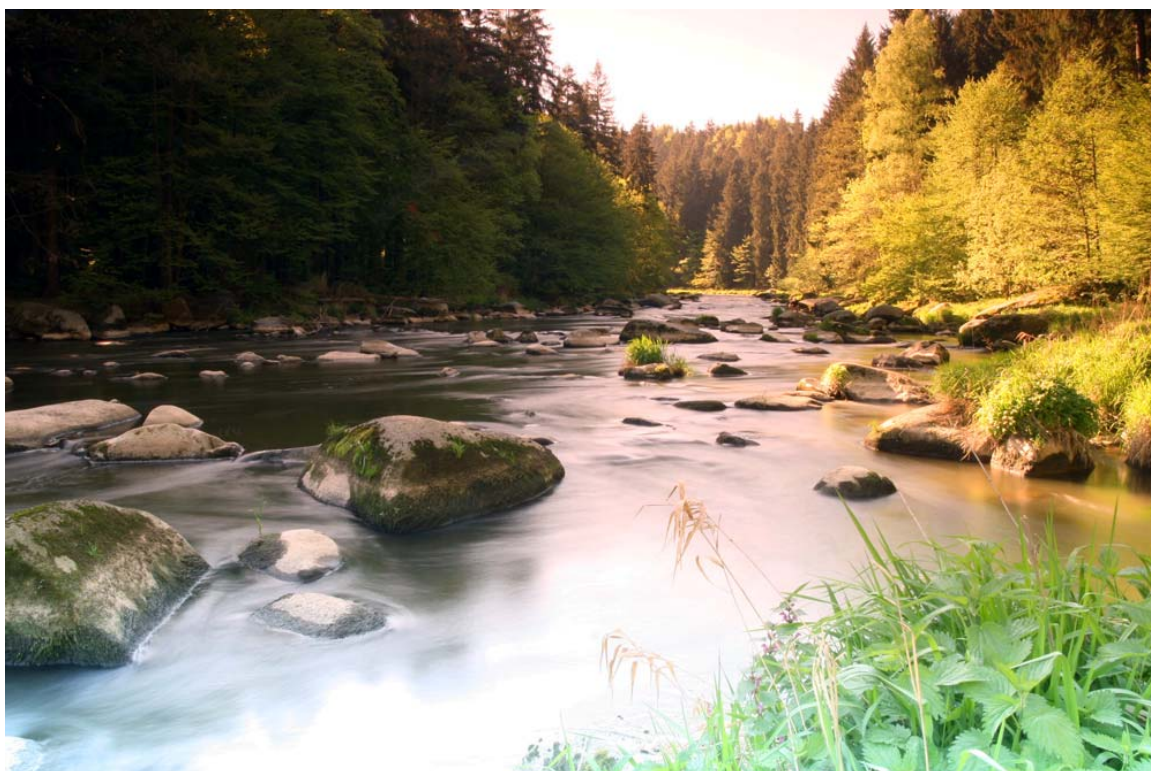
Fotografie pořízená v režimu priorit clony, kde bylo nastaveno vyšší clonové číslo $f/8$

Fotografie pořízená v režimu priorit clony, kde bylo nastaveno malé clonové číslo $f/1.4$

Fotografie pořízená v režimu priorita závěrky, kdy byl použit krátký čas expozice 1/300 sec.

Fotografie pořízená v režimu priorita závěrky, kdy byl použit dlouhý čas expozice 1.3 sec.

33. Jak funguje plně manuální režim M

Plně manuální režim fotografování (bývá značený M) funguje tak, že v něm uživatel nastavuje sám dle svého vlastního uvážení všechny tři parametry: clonové číslo, dobu závěrky (expozice) a citlivost ISO. Pozor: citlivost ISO se zpravidla manuálně nastavuje i v polomanuálních režimech (záleží na nastavení fotoaparátu). Manuální režim tak může vést ke zcela podexponovaným (tmavým) nebo přexponovaným (světlým) fotografiím. Proto je vhodné používat manuální režim spíše ve světelně stálém prostředí.

Praktická rada: nemusíte používat manuální režim proto, abyste se cítili jako profesionál. Většina zkušených fotografů používá polomanuální režimy.

34. Jak fotit v plně manuálním režimu M

Manuální režim lze použít v expozičně náročných podmínkách, například v planetáriu

Pokud přesto chcete vyzkoušet zcela manuální režim M v praxi, potom využijte **vestavěný expozimetr** fotoaparátu. Ten totiž u většiny fotoaparátů ukazuje na stupnici pro kompenzaci expozice, zda-li vaše použité hodnoty (clona, expozice, citlivost ISO) povedou k podexponovaným, přexponovaným

Interiéry bývají obtížné jak na zvolení správné expozice, tak na vyvážení bílé (3,2 sec., f/7.1, ISO 250)

nebo správně exponovaným fotografiím.

Na stupnici pro kompenzaci expozice se bude pohybovat ukazatel, který bude naznačovat, k jak tmavým/světlým fotografiím právě použité nastavení povede.

Tento ukazatel se samozřejmě bude pohybovat dle toho, co budete fotografovat (jak moc světla bude v záběru). Pokud bude ukazatel zcela na jedné straně, bude vaše aktuální nastavení zcela mimo doporučení automatiky.

35. Hodnoty expozimetru záleží na režimu měření

Ukazatel expozimetru bude také ovlivněn zvoleným typem **měření expozice**. Zcela odlišně se bude chovat doporučení automatiky (expozimetru na stupnici) při bodovém a celoplošném měření expozice. Více o různých typech měření expozice se dozvíte v dalším tipu.

36. Co je expozimetr a k čemu slouží

Automatika fotoaparátu funguje tak, že pro nastavení vhodných hodnot clony a závěrky (případně i citlivosti ISO, pokud je automatická) využívá služeb takzvaného **expozimetru**. To je zařízení ve fotoaparátu, které sleduje, jak moc je v záběru světla a podle toho doporučí použití konkrétní nastavení clony, expozice a případně i citlivosti ISO.

Expozimetry ve fotoaparátech ale umí většinou pracovat v různých režimech - buďto sledují světlo v celém záběru nebo jen v jeho určité části. Extrémem je potom bodové měření, ve kterém expozimetr sleduje množství světla jen v malé ploše uprostřed zaměřovacího obrazce autofokusu.

Nejčastěji použitelný je proto režim celoplošného měření, ve kterém expozimetr vnímá celý záběr - v tomto režimu měření expozice se lze spolehnout na to, že fotografie bude jako celek dobře světlá/tmavá.

37. Režimy měření expozice

Více rozepsané a vysvětlené jednotlivé expoziční režimy (včetně scénických) naleznete v tomto článku: [Používáme digitální fotoaparát, 1. díl](#).

38. Naučte se správně vyvažovat bílou

Nejste spokojeni s barevným tónem svých fotografií? Naučte se správně používat **vyvážení bílé**. Fotoaparát sám o sobě je totiž barvoslepý a barvy do snímků doplňuje na základě RGB filtrů umístěných před snímačem. Proto je pro něj velmi obtížné rozeznat, jestli právě fotíte při svitu svíčky nebo pod namodralým světlem zářivky.

Tím, že použijete některý z přednastavených režimů (např. „žárovka“ když fotíte při žárovkovém osvětlení), fotoaparátu výrazně pomůžete a výsledkem budou barevně věrné fotografie.

Největší problémy bývají při fotografování v interiéru, proto lze doporučit přednastavené režimy vyvážení bílé používat hlavně v interiérech.

39. Tajemství dobré kompozice

Naučte se základy **správné kompozice** (kompozice určuje umístění jednotlivých objektů na fotografii - lidově řečeno, co kde má být):

a) Horizont v krajinářské fotografii by neměl být uprostřed snímku. Lépe vypadá, když je spíše ve spodní nebo v horní třetině výšky snímku.

b) Nepoužívejte středovou kompozici = neumísťujte hlavní fotografované motivy přesně doprostřed, nevypadá to totiž zpravidla vůbec dobře. Lepší je například květinu, Slunce při soumraku nebo portrétovanou osobu umístit mírně stranou od úplného středu fotografie.

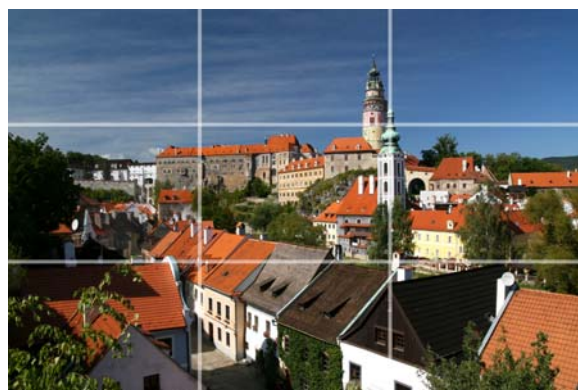
c) To, co je v realitě přirozeně vodorovné, by mělo být vodorovné i na fotografii. Například horizont moře musí být na fotografii co nejlépe vodorovný, jinak bude fotografie působit nepřirozeně. Totéž platí i o budovách - ty by se na fotografiích rozhodně neměly kácet na jednu stranu (samozřejmě kromě jedné nejmenované italské věže... :). K tomu vám pomůže mřížka, kterou umí zobrazit většina novějších fotoaparátů.

Více o kompozici se dozvíte v článku, který lze vřele doporučit k přečtení: [Jak na správnou kompozici?... "dle třetin"](#).

40. Fot'te jak na šířku, tak i na výšku

Zvykněte si měnit orientaci fotoaparátu - **fot'te jak klasicky na šířku, tak i na výšku**. Na výšku se často fotí portréty, vysoké budovy, krajina, stromy a vše, u čeho se to z hlediska kompozice hodí. Naopak na šířku se často lépe komponuje výhled do krajiny, hromadné portréty a podlouhlé předměty.

Pamatujte, že fotíte-li na výšku, stále platí pravidlo kompozice dle třetin (viz článek [Jak na správnou kompozici?... "dle třetin"](#)).

41. Naučte se používat užitečný histogram

Chcete mít ještě větší přehled o tom, jak vypadají vaše fotografie? Začněte používat **histogram** - je to užitečný nástroj, který umí zobrazit mnoho digitálních fotoaparátů.

Díky němu budete ihned vědět, že fotografie obsahuje příliš světlé plochy (přepaly) nebo naopak že obsahuje pouze velmi tmavé odstíny. Jak číst z histogramu a jak je v praxi používat se dozvíte v tomto článku: [Fotografujeme s histogramem](#).

42. Naučte se fotit úžasné portréty

Naučte se fotografovat pěkné **portréty**. Portrétům všeobecně velmi sluší rozostřené pozadí. Proto je vhodné při portrétu použít režim priority clony (nebo scénický režim „Portrét“) a nastavit nízké clonové číslo (např. $f/2.8$ nebo i nižší). Zapamatujte si následující tipy a triky, které pozvednou kvalitu Vašich portrétů:

43. Při portrétu se snažte ostrřit na oči

Ostřete **vždy** na oči portrétované osoby. Vše ostatní může být rozostřené, ale oči musí být vždy ostré. Takže v praxi nejprve zaostřete na oči a poté překomponujte, abyste se vyhnuli středové kompozici.

44. Při portrétu věnujte pozornost i pozadí

Postavte si portrétovanou osobu tak, aby **pozadí** za ní bylo vzdálené. Díky tomu se pozadí ještě víc dostane mimo hloubku ostrosti a bude více rozostřené (což je dobře).

To platí hlavně pro majitele kompaktních fotoaparátů. Účelem tedy je, aby pozadí vůbec nepřitahovalo pozornost, aby vůbec nerušilo a aby celkovou pozornost přitahovala pouze portrétovaná osoba.

Fotografováno v přirozeném světle u okna

45. Portréty fot'te na vhodné ohnisko

Fotografujte portrét na **střední úrovni zoomu** - po přepočtu na 35mm film je to někde mezi 50-135mm. Při nižším ohnisku by docházelo ke zkreslení perspektivy, naopak při vyšším ohnisku by byla perspektiva příliš plochá.

46. Portréty fot'te raději ve stínu než na přímém slunci

Fotografujte portrét raději **ve stínu** stromu nebo když je pod mrakem. Díky tomu budete mít světlo pěkně měkké a nebudou vznikat

ostré stíny pod očními důlky a pod nosem. Když svítí ostré Slunce, tak tyto nepříjemné stíny dokáží zcela znehodnotit kvalitu portrétů. Mrak je prakticky největší difuzér, který můžete mít zcela zdarma k dispozici.

47. Když už musíte fotit v přímém slunci...

Pokud už musíte zcela nevyhnutelně fotit **v ostrém slunečním světle**, zkuste třeba portrétovaným lidem nasadit sluneční brýle. Bude to možná netradiční, ale bude to vypadat o 100% lépe, než měli pod očima stíny jako mýval. Navíc pak tyto lidi budete moci bezpečně otočit přímo proti světlu (což je potřeba) a oni nebudou přivírat oči.

Fotografováno venku ve stínu stromu při západu Slunce (F=80mm, f/2.8)

48. Pro kvalitní portrét je důležité měkké světlo

U portréту je všeobecně velmi důležité **co nejměkčí světlo** - tj. světlo, které není bodové a není ostré. Proto interní blesk fotoaparátu raději vůbec nepoužíváme, případně jeho intenzitu tlumíme kompenzací blesku na minimum.

49. Externí blesk v portrétu

Pokud máte **externí blesk**, použijte jej pro portrét tak, že nebudete emitovat světlo přímo, ale odrazem od zdi, stromu, odrazné desky, deštníku a prakticky čehokoliv, co je rovna po ruce.

50. Netěsnejte obličej do záběru

Fotografujte portrétovanou osobu tak, aby měla kolem sebe alespoň trochu místa. Ať není natěsnaná do rámečku tak, že se obličej téměř dotýká okrajů - to nevypadá dobře.

Bud'to se v portrétu zaměřte na nějaký detail obličeje nebo naopak raději ponechte prostor kolem hlavy, aby byl portrét přirozený a vzdušný.

51. Při portrétu komunikujte

Komunikujte s portrétovanou osobou a rad'te jí, kam se má dívat. Přirozeně a poutavě vypadá, když se portrétovaná osoba dívá přímo do objektivu.

V pozorovateli takové fotografie to vyvolává nutnost navázat oční kontakt a nespouštět ze snímku oči. Naopak nevypadá příliš dobře, pokud má portrétovaná osoba oči stočené výrazně na stranu.

52. Směr pohledu portrétované osoby

Portrétovaná osoba může být i zahleděná do dále, což může také vypadat příjemně. Potom je ale velmi důležité, aby ve směru, ve kterém se dívá, bylo na snímku dostatek prostoru.

Tj. aby ve směru, kam se dívá, byl mezi hlavou a okrajem snímku větší prostor, než na opačné straně.

53. Portréty v protisvětle raději ne

Vyhněte se fotografování portrétu v protisvětle - je to velmi záluďné a výsledek by pravděpodobně nedopadl vůbec dobře. Proto dávejte pozor na to, abyste nefotili

portrét například proti oknu, proti Slunci a jiným silným zdrojům světla.

54. Lepší je portrét z nadhledu

Nefotografujte portrét z velkého podhledu - nevypadá to vůbec dobře. Fot'te portréty raději přímo vodorovně nebo z mírného nadhledu.

55. Při portrétu by nemělo pozadí rušit

Při fotografování portrétů dávejte pozor na to, aby při pohledu do hledáčku (na displej) lidem z hlavy netrčely sloupy, kmeny stromů, dopravní značky a další jiné výrazné objekty.

Fotografováno venku s pomocí blesku odraženého od bílého deštníku, F=80mm, f/1.8

Pozadí za portrétovanou osobou by mělo být všeobecně **neutrální** a nemělo by vůbec strhávat pozornost diváka.

56. Přirozenost především

Komponujte portréty tak, aby lidé na nich neměli nepřírozeně uřezané ruce, lokty, ramena a jiné části těla. Samozřejmě se běžně fotí portréty tak, že se zaberou například až od kolen nahoru.

Nepřírozeně ale vypadá to, když je v jedné části portréту uříznutá ruka, která se v další části portrétu znovu objevuje.

Pokud to vypadá přirozeně, můžete bez obav oříznout kus hlavy shora - potom by ale hlava

portrétované osoby měla zabírat velkou část záběru.

57. Brýle a blesk nejdou dohromady

Pokud fotografujete někoho, kdo nosí dioptrické **brýle** a vy musíte použít blesk, požádejte raději osobu, ať si brýle sundá. Jinak by totiž na brýlích vznikly velmi nepříjemné odlesky, což by nevypadalo vůbec dobře.

58. Blesk a lesklé předměty nedělají dobrotu

Pokud fotografujete někoho a musíte použít blesk, tak dejte pozor na to, aby za osobou nebyly nějaké **velké lesklé předměty** (typicky

okno, zrcadlo,...). Od nich by se totiž světlo blesku odrazilo a vznikly by velmi silné a nehezke odlesky za portrétovanou osobou.

59. Jak rozptýlit ne-fotogenické lidi

Někteří lidé se velmi neradi fotí, což má za následek nepřírozené portréty a špatný pocit z focení na obou stranách (model i fotograf). Pro uvolnění atmosféry se doporučuje komunikovat s fotografovanou osobou o nějakém příjemném tématu, které jí je blízké. Odved'te pozornost rozhovorem a klábosením od samotného focení a jen tak mimochodem občas udělejte fotku. Uvidíte, že to půjde mnohem lépe.

60. Úsměv na portrétu

Pokud chcete, aby se fotografovaná osoba usmála, použijte ten nejjednodušší trik - **usmějte se Vy** na fotografovanou osobu. Většina lidí Vám přirozeně úsměv oplátí přirozeným úsměvem. V tu chvíli můžete pořídit fotografii.

61. Průkazové fotografie v domácích podmínkách

Nebaví vás utrácet stovky korun za **průkazové fotografie**? Vyfoťte a vytiskněte si je doma sami. Stačí Vám k tomu běžný digitální fotoaparát, bílá nebo modrá zed' (pozadí) a obyčejná inkoustová tiskárna.

Dle současné úpravy mohou být pasové fotografie i černobílé, takže ani nemusíte mít barevnou tiskárnu. Podmínkou je kvalitní foto-papír o vyšší gramáži a dodržení pravidel, jak má pasová fotka vypadat. Jak na to? Více v článcích: [Jak na průkazové fotografie \(1. díl\)](#) a [Jak na průkazové fotografie \(2. díl\)](#).

62. Noční portréty bývají působivé

Naučte se fotografovat **noční portrét** - ten se od běžného portrétu liší tím, že je zpravidla potřeba použít blesk. Nastavte blesk na režim dlouhé závěrky (synchronizace s dlouhým časem) a položte fotoaparát na stativ nebo jinou podložku.

Díky tomu bude portrétovaná osoba dostatečně nasvícená bleskem a zároveň se neztratí atmosféra okolí. Kdybyste totiž použili blesk v normálním režimu, byla by okolo portrétované osoby pouhá tma, což nevypadá dobře.

63. Fotografujte úspěšně děti

Fotografování dětí může být nevyzpytatelné. Děti jsou všeobecně velmi vděčný fotografický objekt, ovšem zároveň je potřeba vypořádat se s tím, že často chvíli nevydrží v klidu. Proto je vhodné děti fotografovat v dostatečném osvětlení - čím víc světla, tím lépe.

Fotografujte své děti raději venku v parku, než doma v tmavé místnosti. Díky tomu bude fotoaparát rychleji a přesněji ostřit a navíc nebude takové riziko rozmazaných fotografií.

Zároveň zkuste vyhledat nějaký stín stromu nebo budovy, kde nebudou vznikat tak ostré stíny, jako pod přímým slunečním svitem.

Pokud jsou snímky fotografované v horším světle ozmažené, zvýšte citlivost ISO nebo použijte scénický režim Sport. Případně použijte režim priorita času.

64. Portréty dětí z přirozené perspektivy

Fotografujte děti z jejich perspektivy, tj. například z podřepu. Snímky budou vypadat daleko lépe, když je nebudete fotit ze svého nadhledu. Pokud vám dítě ochotně pózuje, použijte pravidla pro portrétovou fotografii.

65. Jak na neposedné děti

Pokud chcete vyfotit **neposedné dítě**, které nevydrží chvíli na místě, dejte mu do ruky nějakou hračku, laskominu nebo nějaký předmět.

Pokud bude tato věc dostatečně zajímavá, můžete k focení využít chvíli, kdy bude dítě předmět zkoumat a bude s největší pravděpodobností stát v klidu na místě.

66. Při focení dětí je často lepší přizoomovat

Pokud fotíte děti venku, kde je dost světla a chcete **zůstat neviditelní**, potom hlavně vypněte blesk a případné zvuky závěrky. Použijte větší úroveň zoomu.

Díky tomu můžete fotit děti pěkně z ústranní, třeba schovaní za keřem a fotografované děti se budou chovat zcela přirozeně (protože nebudou vědět, že je fotíte).

67. Fotografujte zajímavé snímky krajiny

Naučte se pořizovat působivé fotografie krajiny. Ať už fotíte krajinu za městem, na horách nebo na dovolené u moře, zkuste si zapamatovat a vžít následující velmi užitečné tipy:

68. Krajina si žádá širokoúhlé záběry

Pro fotografování krajiny se nejčastěji používá širokoúhlé nastavení objektivu (minimální zoom). Díky tomu se do záběru víc vejde a

výsledná fotografie tak lépe vypovídá o celkovém vzhledu krajiny.

69. Jakou zvolit kompozici v krajině

Snažte se dodržet pravidla správné kompozice - horizont umístěte mimo střed (buď do horní nebo spodní třetiny výšky snímku). Taktéž výrazné motivy komponujte mimo středovou část fotografie.

V krajinářské fotografii také platí pravidlo třetin - důležité objekty (např. horizont, chatu, výrazný strom,...) umístíme mimo střed fotografie. Více o pravidlu třetin se dozvíte v článku [Jak na správnou kompozici? Dle třetin.](#)

70. Zkuste krajinářské fotografii dodat třetí rozměr

Dodejte fotografiím prostorový dojem - a tím, že do spodní části záběru umístíte nějaké blízké popředí (například nějaké keře hned před vámi), vznikne tak v kontrastu se vzdáleným pozadím prostorový 3D dojem.

71. Jak nastavit fotoaparát při focení krajiny

Z hlediska nastavení fotoaparátu použijte buď scénický režim Krajina nebo úplnou automatiku nebo nejlépe režim Priorita clony. V tomto režimu nastavte vysoké clonové číslo (např. f/8), díky čemuž bude vše na fotografii pěkně ostré (bude velká hloubka ostrosti).

72. Jak správně ostřit v krajině

Zaostřovací obrazec se snažte mířit vždy na vzdálenější horizont = ostřete ne pár metrů před sebe, ale spíše na vzdálenější objekty.

Nikdy neostřete na oblohu, ale na to, co je pod horizontem.

73. Jak na příliš tmavý horizont

Pokud budete mít v záběru (v hledáčku nebo na displeji) spíše **světlou oblohu** a dole pouze tenký pruh obzoru, bude automatika exponovat tak, že bude dobře vypadat obloha, ale obzor bude podexponovaný (příliš tmavý). Potom použijte kompenzaci expozice do kladných hodnot třeba o dva kroky.

74. Jak na příliš světlou oblohu

Pokud naopak budete mít v záběru spíše **krajinu pod horizontem** a nahoře jen tenký proužek oblohy, bude automatika exponovat tak, že bude dobře vypadat vše pod horizontem, ale obloha bude přexponovaná (příliš světlá). Potom zkuste použít

kompenzaci expozice do záporných hodnot třeba o krok nebo o dva či více.

75. Fotografujte krajinu ráno nebo večer

Pokud chcete mít opravdu působivé snímky, zkuste vyfotit nějakou zajímavou krajinu v čase **kolem západu nebo východu Slunce**. V tu dobu vzniká zajímavé světlo, stíny jsou dlouhé a krajina dostává dramatický nádech. Naopak mdlý dojem často vzniká, když je obloha zcela zatažená nízkou oblačností (mléčné jednolitě mraky).

Více užitečných tipů a triků naleznete v článku nazvaném [Jak fotografovat krajinu](#).

76. Zkuste si vyfotit noční město

Zkuste si vyfotit **noční město** nebo nějakou noční osvětlenou krajinu (na dovolené třeba přístav s pouličními lampami). Není to tak těžké, jak by se mohlo zdát - klíčem k úspěchu je použití stativu nebo nějaké jiné pevné podložky (patník, auto, lavička,...).

V každém případě vypněte blesk, nastavte citlivost ISO na nějakou nižší hodnotu (ISO 100 nebo 200) a aktivujte samospoušť. Zaostřete na nějaký zdroj světla, zmáčkněte spoušť a položte fotoaparát na pevnou podložku (samospoušť poté aktivuje expozici).

Díky tomu se fotografie nerozmázne. S úspěchem lze použít úplnou automatiku, nějaký příslušný scénický režim a nebo prioritu clony (pokud použijete prioritu clony, pak použijte vyšší clonové číslo, např. f/8).

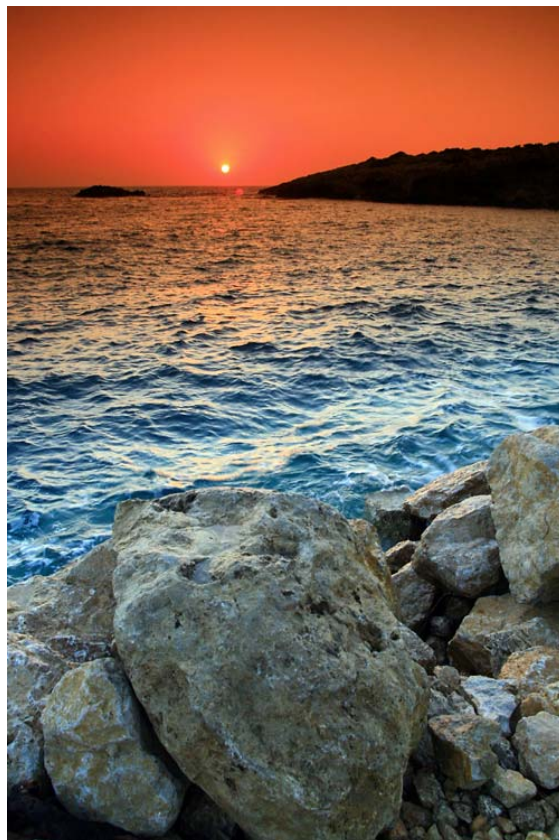
77. Naučte se lépe fotit západ Slunce

Nebojte se fotografovat **západ Slunce** - pokud je Slunce již nízko nad obzorem, je jeho intenzita oslabena a nemůže poškodit váš fotoaparát. Opět se snažte dodržet pravidlo ne-středové kompozice a umístěte Slunce do záběru tak, aby bylo mimo střed.

Vyváženost a harmonie snímku se tím opravdu zvýší. Při fotografování západu Slunce můžete použít příslušný scénický režim, plnou automatiku a nebo třeba režim priority clony (pak použijte vyšší clonové číslo, např. f/8).

V každém případě můžete pomocí kompenzace expozice korigovat automatiku - kompenzací do plusu fotografie zesvětlíte a kompenzací do mínusu fotografie naopak ztmavíte. Více

užitečných rad a postupů naleznete v článku: [Fotografujeme západy a východy Slunce.](#)

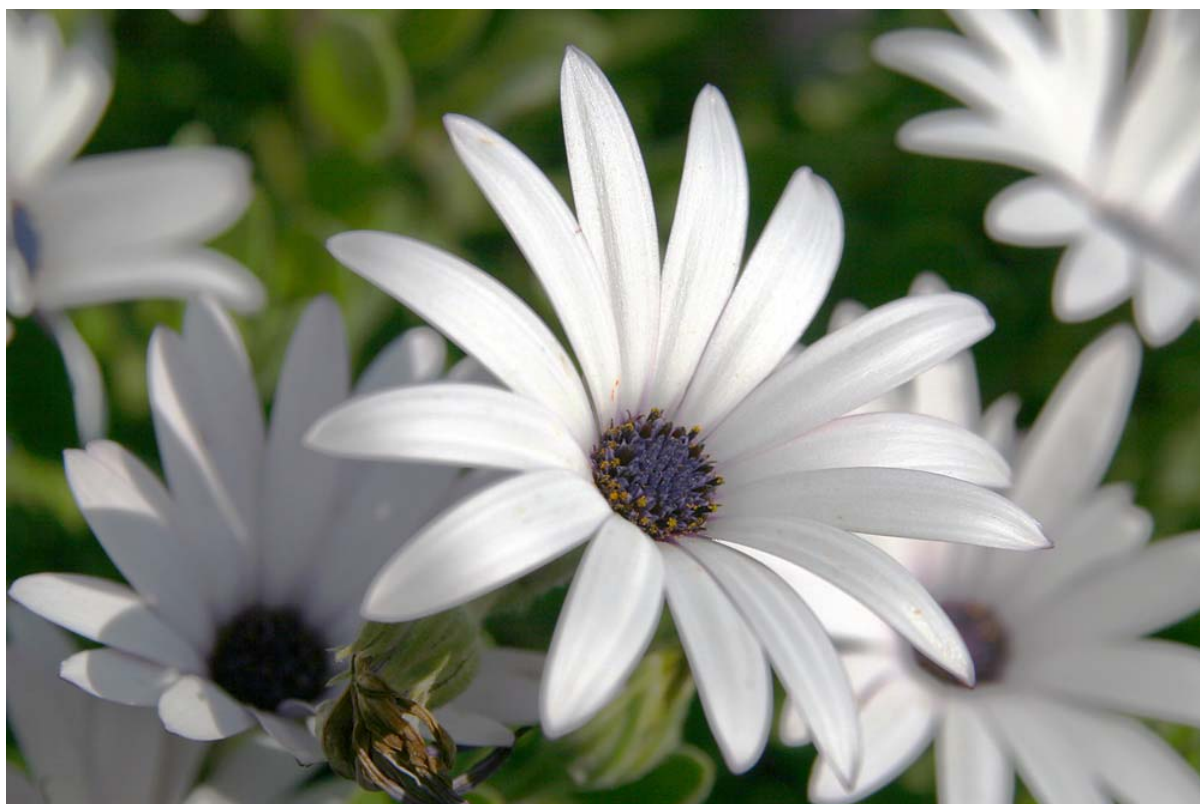

Noční město vyfotografované ze stativu při délce expozice 4 sekundy, ISO 200, f/8

Západ Slunce vyfotografovaný ze stativu při dlouhé expozici 1.5 sekundy, díky čemuž došlo k zajímavému rozmazání vodní hladiny (ISO 100, f/8)

Detail květiny vyfotografováný za jasného jarního dne, f/5.6, ISO 100, 1/200 sec.

Detail stromu na Šumavě, f/5.6, ISO 400, 1/100 sec.

78. Jak fotografovat ohňostroj

Naučte se dobře fotit **ohňostroj** - není to vůbec těžké a fotografie ohňostrojů bývají velmi pěkné. V každém případě je lepší použít stativ nebo nějakou pevnou podložku.

Jak nastavit fotoaparát? Bud'to lze použít scénický režim „Ohňostroj“, kterým je vybaven snad každý novější fotoaparát nebo režim zcela Manuální.

Více tipů a triků naleznete v článku: [Jak fotografovat ohňostroj](#). Pokud chcete své snímky ohňostrojů upravovat v editoru, přečtete si článek: [Upravujeme fotografie ohňostrojů](#).

V manuálním režimu nastavte nízkou citlivost ISO 100, clonové číslo zhruba f11 a čas závěrky zhruba kolem jedné sekundy. Záleží na intenzitě ohňostroje - pokud budou fotky příliš světlé, zkrátte expozici a naopak.

79. Jak fotografovat detaily - makro fotografie

Makro-fotografie je v době digitálních fotoaparátů velmi oblíbená. Jak na focení pěkných detailů?

Aktivujte si na svém fotoaparátu režim Makro / Super Makro, resp. použijte makro-objektiv v případě zrcadlovky. Velmi důležité je, abyste po namáčknutí spouště (autofokus zaostřil) již fotoaparátem nepohybovali.

Při fotografování na malé vzdálenosti je totiž velmi malá hloubka ostroty, a tak je velmi snadné pohybem fotoaparátu posunout i rovinu zaostření - výsledkem může být rozostřený snímek. Proto se často pro makro-fotografii používá stativ. Více užitečných tipů a triků o fotografování detailů naleznete v článku [Objevte tajemství makrofotografie \(1\)](#).

80. Jak fotografovat architekturu

Architekturu fotografujte tak, aby se žádná budova nenakláněla na jednu stranu - na fotografiích to vypadá velmi nepřírodně a nevyváženě.

Tj. snažte se vždy fotografovat architekturu tak, aby horizont byl vodorovný. K tomu vám může pomoci mřížka (mnoho fotoaparátů ji umí na displeji zobrazit). Výjimkou je situaci, kdy chceme dodat fotografii dynamiku a použijeme úhlopříčné linie například věže kostela.

Fotografie architektury nemusí vždy dodržovat konvenční pravidla - širokoúhlý objektiv Sigma 10-20mm. f/8. ISO 100. 1/40 sec.

Na druhou stranu je potřeba dodat, že pravidla se nemusí vždy dodržovat. Porušením pravidel lze totiž často dosáhnout nevšedních výsledků, které zapůsobí.

81. Jak fotografovat sport

Při fotografování sportu je velmi důležité dosáhnout krátkých časů závěrky (aby se pohyb nerozmazal). Proto použijte buď scénický režim Sport nebo polomanuální režim Priorita času (závěrky). V tom případě nastavte čas expozice řádově v setinách sekundy (záleží na hodnotě zoomu - čím větší zoom, tím kratší čas by měl být použit).

To znamená, že například při zoomu odpovídajícím 300mm by měl být čas expozice kratší, než 1/300 sekundy. Pro fotografování sportu je také výhodné použít kontinuální

zaostřování (režim autofokusu, ve kterém objektiv neustále průběžně přeostrňuje podle pohybu sledovaného objektu).

82. Přivezte si skvělé fotky z dovolené

Pokud si chcete přivést pěkné fotografie z dovolené, naučte se fotit především portréty a krajinu.

Budete totiž nejčastěji asi fotit krajinu kolem sebe a své blízké, se kterými na dovolené jste. V zahraničí často platí odlišné zákony a vyhlášky, takže se občas vyplatí se informovat, co vše se smí fotit.

K moři se vyplatí mít fotoaparát raději s širokoúhlým objektivem, aby se do záběru krajiny vešlo více. Také se často vyplatí pořídit

si polarizační filtr, který dokáže projasnit a probarvit fádní fotografie.

Pokud se chcete vybavit nějakými filtry, určitě bude nejvíce užitečný polarizační filtr. Více o fotografování a údržbě foto-výbavy na dovolené se dozvíte v těchto článcích: [Tipy a triky na dovolenou s fotoaparátem \(1\)](#), [Tipy a triky na dovolenou s fotoaparátem \(2/2\)](#), [Fotografujeme na dovolené](#).

83. Jak fotografovat v ZOO

Až pojedete příště do ZOO, vezměte si fotoaparát s sebou. Kromě rodinných portrétů zkuste vyfotit i samotná zvířata. Pokud

použijete velké přiblížení, budou snímky vypadat třeba i jako z afrického safari.

Praktická rada: Pokud fotíte přes mříž, sklo nebo pletivo, fotte s fotoaparátem co nejblíže této překážce a pokud můžete, nastavte v režimu priority clony nízké clonové číslo. Díky tomu nebudou mříž a pletivo na fotografiích vidět.

Vždy ostřete zvířatům na oči - ty musí být vždy ostré. Snažte se při fotografování nedělat rozruch a naopak číhejte jako v opravdové divočině.

Vyčkejte na správný moment, kdy například tygr zívne a ukáže svou respekt vyvolávající zubní výbavu. Více velmi užitečných rad a triků, jak fotografovat v ZOO, naleznete v článku: [Jak fotografovat v ZOO \(1. díl\)](#) a [Jak fotografovat v ZOO \(2. díl\)](#).

84. Jak fotoaparátem kopírovat dokumenty

Nemáte po ruce skener nebo kopírku a potřebujete si ofotit nějaké dokumenty? Použijte digitální fotoaparát - některé fotoaparáty mají dokonce scénický režim pro fotografování papírových dokumentů.

Pokud ne, použijte třeba i plnou automatiku, vypněte blesk a kompenzaci expozice nastavte zhruba o tři kroky do plusu (zhruba +1EV). Případně můžete rovnou nastavit snímání v černobílém režimu. Více užitečných tipů o fotografování dokumentů se dozvíte v článku [Jak fotografovat dokumenty a listiny](#).

85. Naučte se fotit panoramata

Fotografujte panoramatické snímky. V době digitálních fotoaparátů a automatizovaných programů pro skládání panoramat je vytvoření panoramatu velmi jednoduché a zvládne to i naprostý začátečník.

Digitální panorama se dnes vytváří tak, že se nafotí třeba tři na sebe navazující snímky a ty se poté buď přímo ve fotoaparátu nebo

v nějakém programu složí to jednoho širokoúhlého panoramatu.

Skládat panoramata lze hned několika způsoby:

- a) Ještě ve fotoaparátu - některé novější digitální fotoaparáty umí skládat snímky do panoramatu.
- b) V automatizovaném programu pro skládání panoramat (např. Zoner). Mnoho výrobců dodává k fotoaparátům software, který sám o sobě umí automatizovaně skládat panoramata (Olympus Master, Canon PhotoStitch, ...).
- c) Ručně v pokročilém editoru fotografií.

První dva způsoby jsou zaručeně nejjednodušší a lze je doporučit pro začátečníky, kteří chtějí mít své panorama co nejdříve složené při vynaložení co nejméně úsilí. Třetí možnost je časově náročnější a vyžaduje znalosti práce s vrstvami v editoru Gimp, Photoshop a podobně.

Jak fotografovat podkladové snímky pro panorama? To se dozvíte v článku nazvaném [Fotografujeme Panorama \(1. díl\)](#).

Pokud se chcete panoramatické fotografii věnovat více, vřele doporučuji skvělou [knihu Panoramatická fotografie](#) (vydal CPress).

Více než 180° panorama řeckých Atén složené v editoru z několika digitálních fotografií.

86. Naučte se správně používat filtry

Kvalitu a vzhled fotografií dokáží často vylepšit **fotografické filtry**. Pokud váš fotoaparát umožňuje použití filtrů, zvažte nákup polarizačního filtru.

To je nejčastěji používaný filtr, který ztmaví modrou oblohu, odstraní odlesky a tím zvýrazní barvy a navíc ještě projasní zamlžený opar na obzoru.

*Tabákový přechodový filtr dokáže divy
(na obr. tabákový filtr Cokin)*

Pokud není zrovna zatažená obloha, jsou efekty polarizačního filtru velmi znát. Navíc polarizační filtr je snad jediný, jehož účinky nelze zcela imitovat úpravami v editoru. Více o polarizačním filtru se dozvíte v článku [Polarizační filtr... tajemství úspěšných fotografií \(1. díl\)](#) a v jeho pokračováních.

Na téma fotografických filtrů vyšla velmi čtivá [kniha Fotografujeme s filtry](#) (vydal Cpress).

Minimální nebo zcela nulový efekt dnes poskytují UV a Skylight filtry, které mělo smysl

používat dříve v době analogových fotoaparátů.

Tip: Nejčastěji používaný je polarizační filtr, který dodá krajinářské fotografii na pohlednosti a kvalitě. Pro digitální fotoaparáty používejte cirkulární typ polarizačních filtrů (ne lineární).

Nejvíce užitečný je v dnešní době polarizační a přechodový typ filtru.

87. Jak na působivé fotky vodních toků

Vodopády, řeky, potoky a celkově vodní toky se často fotografují spíše při dlouhých expozicích, aby se voda na fotografii efektně rozmázla.

Voda na fotografii vypadá velmi atraktivně a nevšedně - fotografie vodních toků

Tip: Pro dosažení efektu rozmazání vody použijte stativ nebo jinou pevnou podporu a nastavte v režimu Priorita času délku expozice alespoň 4 sekundy. Případně v režimu Priorita času nastavte tak vysoké clonové číslo, aby čas expozice byl v řádu sekund.

s rozmazanou vodou lze vidět snad v každém kalendáři s vodními toky.

Více užitečných tipů k fotografování vodních toků naleznete v článku [Jak fotografovat vodopády, řeky, potoky](#).

Díky dlouhé expozici (3 sec.) se pohyblivá voda rozmazala (ISO 100, f/8)

88. Naučte se používat bodové ostření

Pokud chcete mít 100% přehled o tom, kam váš fotoaparát ostří, použijte **bodové ostření**. To je takový režim fotoaparátu, resp. autofokusu, ve kterém je zaostřování na jeden bod (je to malá ploška) uprostřed záměrného obrazce ostření.

Bodové ostření má velkou výhodou v tom, že zcela přesně víte, kam ostříte. Není ale radno zapomínat, že je bodové ostření nastaveno. Pak lze totiž velmi snadno fotit a ostřit nevědomky na zcela něco jiného, než bychom chtěli.

89. Kdy použít bodové měření expozice

Bodové měření expozice použijte tehdy, když chcete, aby byl zcela správně exponovaný ten právě a pouze ten objekt, na který míříte zaměřovacím obrazcem (a ostatní je vám jedno).

Potom bude zaměřený objekt exponovaný tak, že kdybyste snížili sytost na minimum, byl by středně šedý. Bodové měření expozice lze tedy doporučit jen pro konkrétní výjimečné situace, kdy vás nezajímá okolí, ale pouze jeden jediný objekt, který je stejně osvětlený.

90. Fotografujte bez velkého humbuku

Pokud si chcete udělat pár fotek například na svatbě, v muzeu, v divoké přírodě nebo jiném tichém místě, **buďte co nejvíce diskrétní**. Tj. vypněte raději všechny zvuky, které fotoaparát může vydávat. Jedná se hlavně o zvuk závěrky, ozvučení tlačítek, různé melodie při přehrávání, atd. Bude se vám daleko lépe fotit a nebudete rušit své okolí. Můžete zkusit třeba i scénický režim Muzeum, ve kterém by fotoaparát měl být zcela potichu.

91. Jak fotit lesklé věci

Lesklé předměty, hlavně ty kovové, se všeobecně velmi těžko fotografují. Od jejich povrchu se odráží okolní předměty a tyto odlesky vytváří na povrchu velmi nepříjemný vzhled.

Proto se kovové a lesklé věci fotografují nejčastěji v takzvaných fotografických stanech. Tento stan lze samostatně zakoupit nebo i vyrobit v domácích podmínkách - stačí k tomu konstrukce z drátků a bílá látka.

S fotografickým stanem se poté pracuje tak, že fotografovaný objekt vložíme do stanu a malým otvorem ve stěně stanu jej fotíme,

příčemž stan nasvítíme zvenku. Nabídku fotografických stanů naleznete například na [e-shopu firmy Photon Europe s.r.o.](#)

92. Nejdůležitější je světlo

Ať už fotíte krajinu, portrét nebo makro, vždy je **nejdůležitější ze všeho světlo**. Velmi totiž záleží na tom, jaké je osvětlení - jestli je světlo měkké nebo tvrdé (bodové), jestli je ráno, poledne nebo večer, jestli je zdrojem světla žárovka, slunce nebo blesk fotoaparátu.

Světlo má totiž zcela zásadní vliv na vzhled fotografie. Krajina bude vypadat jinak při západu Slunce než v poledne, portrét bude jiný s bleskem a bez blesku. Proto je nutné při focení vnímat, jaké je světlo.

Tip: Základem úspěchu je použití stativu a fotoaparátu, který umožňuje nastavit dlouhý čas závěrky (alespoň 10 sekund). Použijte buď scénický režim Noční obloha nebo režim plně manuální (M). V obou případech nastavte citlivost ISO, při které je z hlediska šumu obraz ještě koukatelný (u kompaktů obvykle max. ISO 800, u DSLR ISO 1600 i výše).

93. Zkuste fotit portréty při západu Slunce

Velmi zajímavé portréty vznikají při západu Slunce, kdy je světlo měkké a má velice příjemný teplý odstín. Světlo nesvítí přímo

shora (jako třeba v poledne), takže pod očima a pod nosem nevznikají nepěkné stíny. Navíc už světlo není tak intenzivní, takže nenutí portrétovanou osobu mžourat. Dobré je postavit osobu zcela přímo nebo mírně bokem proti světlu (takže fotograf je ke Slunci zády).

94. Městu a architektuře sluší měkké světlo

Fotografie měst a architektury taktéž dostávají tajuplný nádech, když jsou pořizovány za časného rána, kdy je ještě mírná mlha nebo naopak podvečer, kdy se začínají rozsvěcet pouliční lampy. Fotografování města na pomezí dne a noci často přináší daleko lepší výsledky, než za bílého dne.

95. Naučte se fotit úžasné fotky noční oblohy

Když už není k dispozici denní světlo, lze také fotografovat, a to **noční oblohu**. Vyzkoušejte si vyfotit nějaké to souhvězdí, planetu nebo dokonce mlhovinu.

Není to tak složité, jak by se mohlo zdát.

Nejlépe použitelný je minimální zoom. Poté již stačí zaostřit na nějaký vzdálený zdroj světla (např. lampa na obzoru), zmáčknout spoušť a dát fotoaparát na stativ (díky samospoušti expozice začne až na stativu). Více o fotografování noční oblohy naleznete v knize [Fotografujeme noční oblohu](#) a ve [stejnomeném článku](#).

Známé souhvězdí Orion vyfotografované dlouhou expozicí 30 sec. při vysoké citlivosti ISO 1600, f/2.8 (použita digitální zrcadlovka).

ISO (třeba ISO 200) a režim měření expozice nastavte na bodový - to umí většina dnešních fotoaparátů. Bodový režim měření expozice je důležitý proto, aby fotoaparát exponoval správně na měsíční kotouč a tmu v okolí nebral v úvahu.

Poté stačí zaměřit Měsíc přesně doprostřed záměrné značky v hledáčku (displeji) a pořídit fotku. Jednoduché, že? Pokud bude fotka příliš světlá, kompenzujte expozici do mínusu. Případně můžete použít manuální režim (M).

Tip: Expoziční hodnoty se budou značně lišit dle toho, v jaké fázi se Měsíc zrovna nachází - při úplňku budou značně kratší, než když je Měsíc vidět jako tenký srpek. Více rad a tipů naleznete v článku [Fotografujeme Měsíc](#).

96. Zkuste si vyfotit Měsíc

Máte ultrazoomový kompaktní fotoaparát nebo zrcadlovku s teleobjektivem? Pak zkuste vyfotit **úchvatné snímky Měsíce**. Je to vcelku jednoduché - stačí nastavit maximální optické přiblížení a ideálně použít stativ nebo nějakou jinou podložku.

Pokud má fotoaparát optickou stabilizaci, aktivujte ji. Nastavte nějakou nižší citlivost

97. Jak zvýšit optický zoom fotoaparátu

Pokud chcete fotit s extra velkým přiblížením, ale váš fotoaparát to neumožňuje, pak lze **využít i malého dalekohledu**. Pokud totiž místo svého oka k dalekohledu přiložíte fotoaparát, budete moci fotit s nevídaným přiblížením, třeba zrovna Měsíc. Jak na to? Podívejte se na článek [Jak z běžného fotoaparátu udělat ultrazoom](#).

Měsíc vyfotografovaný ze stativu při dlouhém ohnisku (teleobjektiv), f/7.1, ISO 200, 1/125 sec.

98. Jak čistit optiku fotoaparátů

Pokud fotíte často v terénu, věnujte občas pozornost čistotě fotoaparátu a především jeho optiky. Na čočce objektivu by neměla být viditelná nečistota (prach, mastné šmouhy a jiný bordel).

Pokud objektiv potřebuje vyčistit, postupujte velmi opatrně a jemně. V prodeji jsou utěrky na optiku a jiné pomůcky, které jsou k čištění optiky přímo určené.

Rozhodně nedrhňte objektiv kapesníkem - mohli byste jej totiž usazenými nečistotami poškrábat. Jak čistit a nečistit optiku naleznete v článku [Jak čistit objektivy a celkově pečovat o optiku](#).

99. Fotografujte bez obav pod vodou

Fotografujte bez obav pod vodou - na trhu je k dispozici celá řada vodotěsných digitálních fotoaparátů, se kterými se lze bez obav potápět. Jsou to fotoaparáty většinou odolné i proti nárazu a často i proti mrazu. Fotit pod vodou lze ale i s běžným fotoaparátem, který lze dát do podvodního pouzdra. Více o fotografování pod vodou naleznete v článku [Jak fotografovat pod vodou](#).

Z hlediska nastavení fotoaparátu je výhodné použít spíše širokoúhlejší ohnisko objektivu. Také se vyplatí zvýšit světlost displeje na maximum, protože pod vodou bude displej hůře čitelný. Bud'to lze použít scénický režim

určený k fotografování pod vodou nebo i úplnou automatiku.

100. Fot'te i na první pohled obyčejné věci

Nezapomínejte fotit **vše obyčejné kolem sebe**, rodinu, kamarády, vše zajímavé, co se kolem vás děje. Fotografování není jen o pořizování uměleckých děl a snímků pro výstavy. Je to také o dokumentaci životních událostí, ale i obyčejných denních radostí. Rozhodně není potřeba snažit se v každé situaci o hodnotné umělecké fotografie. Pokud třeba fotíte na dovolené, tak si dejte pauzu od všech pravidel a pouček a vyfot'te si snímky tak, jak chcete. Pokud jsou to fotky jen pro vás, potom si je vyfot'te tak, jak chcete vy.

101. Fotorádce.cz je tu pro Vás

Sledujte pravidelně internetové stránky Fotorádce.cz - je to seriózní a kvalitní web o fotografování a fotografické technice. Naleznete tam spoustu článků o fotografování konkrétních témat, recenze a testy fotografické techniky, informace o novinkách na trhu, rady a tipy na výběr té pravé techniky, diskuzi a fotogalerii, kam můžete vkládat své snímky. A mnoho dalšího. Přesvědčte se sami na www.fotoradce.cz.

Obsah

1. Návod jako první krok.....	2
2. Ovládání fotoaparátu	2
3. Držení fotoaparátu	2
4. Optický zoom	2
5. Stabilizátor obrazu	2
7. Zoom zvyšuje riziko rozmazání.....	3
8. Jak fotit ve špatném osvětlení	3
9. Na rozmazané snímky platí stativ	4
10. Jak se vyhnout rozmazaným fotkám	4
11. Jak na správné ostření.....	4
13. Jak podpořit autofokus ve tmě.....	5
14. Naučte se efektivně fotit s bleskem.....	5
15. Blesk používejte jen někdy	6
16. Používejte kompenzaci expozice	6
17. Fotografujte i na scénické režimy	6
18. Editační funkce ve fotoaparátu	7
19. Jak zmírnit šum na fotografiích	7
20. Nízká citlivost versus délka expozice	8
21. Používejte přiměřené rozlišení.....	8
22. Fot'te na optimální kompresi JPEG.....	8
23. Na rychlé akce je sekvenční snímání.....	8
24. Při focení detailů ostřete opatrně	9
25. Nebojte se polomanuálních režimů.....	9
26. Jak fotit na polomanuální režimy	9
27. Polomanuální režimy v praxi	10
28. Jak funguje režim priorita závěrky.....	10
29. Kdy použít režim priorita závěrky.....	10
30. Jak funguje režim priorita clony	11
31. Kdy použít režim priorita clony	11
32. Clona mění hloubku ostrosti	11
33. Jak funguje plně manuální režim M.....	14
34. Jak fotit v plně manuálním režimu M.....	14
35. Hodnoty expozimetru záleží na režimu měření	15
36. Co je expozimetr a k čemu slouží	15
37. Režimy měření expozice	15
38. Naučte se správně vyvažovat bílou	15
39. Tajemství dobré kompozice	15
40. Fot'te jak na šířku, tak i na výšku.....	16
41. Naučte se používat užitečný histogram	17
42. Naučte se fotit úžasné portréty	17
43. Při portrétu se snažte ostřit na oči	17

44.	Při portrétu věnujte pozornost i pozadí	17
45.	Portréty fot'te na vhodné ohnisko	17
46.	Portréty fot'te raději ve stínu než na přímém slunci	17
47.	Když už musíte fotit v přímém slunci... ..	18
48.	Pro kvalitní portrét je důležité měkké světlo	18
49.	Externí blesk v portrétu	18
50.	Netěsnejte obličej do záběru	19
51.	Při portrétu komunikujte	19
52.	Směr pohledu portrétované osoby	19
53.	Portréty v protisvětle raději ne	19
54.	Lepší je portrét z nadhledu	19
55.	Při portrétu by nemělo pozadí rušit	19
56.	Přirozenost především	20
57.	Brýle a blesk nejdou dohromady	20
58.	Blesk a lesklé předměty nedělají dobrotu	20
59.	Jak rozptýlit ne-fotogenické lidi	21
60.	Úsměv na portrétu	21
61.	Průkazové fotografie v domácích podmínkách	21
62.	Noční portréty bývají působivé	21
63.	Fotografujte úspěšně děti	21
64.	Portréty dětí z přirozené perspektivy	22
65.	Jak na neposedné děti	22
66.	Při focení dětí je často lepší přizoomovat	22
67.	Fotografujte zajímavé snímky krajiny	23
68.	Krajina si žádá širokouhlé záběry	23
69.	Jakou zvolit kompozici v krajině	23
70.	Zkuste krajinářské fotografii dodat třetí rozměr	23
71.	Jak nastavit fotoaparát při focení krajiny	23
72.	Jak správně ostřit v krajině	23
73.	Jak na příliš tmavý horizont	24
74.	Jak na příliš světlou oblohu	24
75.	Fotografujte krajinu ráno nebo večer	24
76.	Zkuste si vyfotit noční město	25
77.	Naučte se lépe fotit západ Slunce	25
78.	Jak fotografovat ohňostroj	27
79.	Jak fotografovat detaily - makro fotografie	28
80.	Jak fotografovat architekturu	28
81.	Jak fotografovat sport	29
82.	Přivezte si skvělé fotky z dovolené	29
83.	Jak fotografovat v ZOO	30
84.	Jak fotoaparátem kopírovat dokumenty	31
85.	Naučte se fotit panoramata	31

86.	Naučte se správně používat filtry	32
87.	Jak na působivé fotky vodních toků.....	32
88.	Naučte se používat bodové ostření	33
89.	Kdy použít bodové měření expozice.....	33
90.	Fotografujte bez velkého humbuku	33
91.	Jak fotit lesklé věci	33
92.	Nejdůležitější je světlo	34
93.	Zkuste fotit portréty při západu Slunce	34
94.	Městu a architektuře sluší měkké světlo.....	34
95.	Naučte se fotit úžasné fotky noční oblohy	34
96.	Zkuste si vyfotit Měsíc	35
97.	Jak zvýšit optický zoom fotoaparátu	35
98.	Jak čistit optiku fotoaparátů.....	36
99.	Fotografujte bez obav pod vodou.....	36
100.	Fot'te i na první pohled obyčejné věci	37
101.	Fotorádce.cz je tu pro Vás	37

Copyright © 2009 Tomáš Dolejší

Tato publikace je volně šiřitelná - lze ji zdarma používat pro vlastní potřebu, šířit a sdílet jako celek. Zároveň se ale jedná o autorské dílo chráněné autorským zákonem. Proto není dovoleno jakkoliv pozměňovat obsah nebo části obsahu kopírovat a samostatně je šířit. Pokud chcete umístit tuto publikaci na své webové stránky, kontaktujte prosím autora na e-mailu tomas.dolejsi@fotoradce.cz.